

Šī gada 26.oktobrī domnīca “PROVIDUS” rīkoja tiešsaistes tikšanos starptautiskā pētniecības projekta *National Integration Evaluation Mechanism* (NIEM) ietvaros, lai aktualizētu jautājumu par pakalpojumu pieejamību patvēruma meklēšanas procesa laikā. Ņemot vērā politiskos notikumus Baltkrievijā un pieaugošu cilvēku skaitu, kas meklē patvērumu Latvijā, PROVIDUS uz tikšanos aicināja Saeimas deputātus, atbildīgo institūciju pārstāvjus, kā arī nevalstisko organizāciju darbiniekus, lai veicinātu iesaistīto pušu dialogu. Sarunas laikā kristalizējās nepieciešamība pēc skaidras komunikācijas attiecībā uz patvēruma meklēšanas procesu un valsts sniegtajiem pakalpojumiem. Papildus, tika aktualizēts jautājums par nodarbinātības iespējām personām no Baltkrievijas, kuru prasmēm ir augsts pieprasījums darba tirgū.

Sanāksmes dalībnieki identificēja šādas problēmas:

- Lielākā daļa baltkrievu ierodas Latvijā ar vīzu, kas paredzēta patvēruma pieprasīšanai un kas liedz uzsākt tūlītējas darba attiecības.
- Bankas konta atvēršana, kas ir priekšnosacījums nodarbinātības uzsākšanai, ir apgrūtināta, jo personai vēl nav attiecīgā juridiskā statusa vai samaksa par konta atvēršanu mēdz būt neadekvāta.
- Ne visi cilvēki, kuri ierodas Latvijā, lūdz politisko patvērumu, cerot uz drīzu konflikta atrisinājumu. Viņu pārvietošanās valstī netiek uzraudzīta.
- Sociālā darbinieka un mentora pakalpojumi nav pieejami personām, kas nav lūgušas patvērumu. Tomēr jāatzīmē, ka dažādi pakalpojumi trešo valstu pilsoņiem ir pieejami ‘Informācijas centrā iebraucējiem’, kurus nodrošina biedrība “Patvērums – “Drošā māja””.
- Cilvēkiem ierodoties Latvijā nav pieejama pilnvērtīga un visaptveroša informācija par pieejamiem pakalpojumiem un patvēruma meklēšanas procesu.
- Arī cilvēkiem, kam ir izsniegta darba vīza, nav skaidrības par iespējamu ģimenes apvienošanas procedūru.
- Šobrīd Patvēruma meklētāju centrā “Mucenieki” dzīvo 42 personas. 15 personas ir no Baltkrievijas, no kurām četras atrodas karantīnā. Tomēr pieaugot patvēruma meklētāju skaitam, Covid-19 risku dēļ pakalpojumu pieejamības nodrošināšana var kļūt apgrūtināta.

- Tika atzīmēts, ka robežsardzes darbinieki ne vienmēr orientējas patvēruma procesa normatīvajos aktos.
- Šobrīd vairāku patvēruma lietu izskatīšana ir ieilgusi, dažām personām līdz pat 2021.gada martam un jūnijam. Tas kavē integrāciju un sociālekonomisko iekļaušanos.

Atbildīgo institūciju pārstāvji apstiprināja:

- Plašu atbalsta pakalpojumu pieejamību personām, kas ir lūgušas patvērumu: pārtiku, transporta biļetes, tulkus, medicīnisko palīdzību utt.
- Drošības pasākumus PMC "Mucenieki": personām ierodoties "Muceniekos" ir jāievēro 10 dienu pašizolācija; medicīnas personāls regulāri pārbauda cilvēku simptomus un mēra temperatūru; valodas un integrāciju kursi notiek mazās mācību grupās, utt. Uz doto brīdi, "Muceniekos" nav konstatēts neviens Covid-19 gadījums.
- Pakalpojumi ir pieejami arī tiem patvēruma meklētājiem, kuri nedzīvo "Muceniekos".
- Patvēruma meklētājiem ir pieejamas individuālas konsultācijas par nodarbinātības iespējām Latvijā.
- Iebraucējiem no Baltkrievijas ir nopietnas fiziskas un psiholoģiskas traumas, tāpēc palīdzība ir jāpiedāvā proaktīvi.

Lai īstenotu efektīvu patvēruma meklēšanas procesa organizēšanu ir nepieciešams:

- Nodrošināt visaptverošu un secīgu informāciju par pieteikšanos patvērumam un pakalpojumu pieejamību gan tiešsaistē, gan Latvijas vēstniecībās un konsulātos.
- Uzsvērt atšķirības pieejamo pakalpojumu un nodarbinātības iespēju ziņā starp vīzu, kas izsniegta humanitāru apsvērumu dēļ, un patvēruma meklētāja, vēlāk – starptautiskās aizsardzības saņēmēja, statusu.
- Meklēt risinājumus kopā ar finanšu iestādēm, lai nodrošinātu iespēju personām, kas drīkst strādāt, ērtu un cenu ziņā pieejamu bankas konta atvēršanu.
- Proaktīvi komunicēt par iespēju pieteikties patvēruma statusam uz valsts robežas, likuma noteiktajā kārtībā.

Domnīca “PROVIDUS” izsaka pateicību sanāksmes dalībniekiem, apņemas iesniegt šo apkopojumu Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijā un turpināt dialoga uzturēšanu starp visām iesaistītajām pusēm.

Plašāka informācija pieejama sazinoties ar:

PROVIDUS vecāko pētnieci, Agnesi Lāci: agnese.lace@providus.lv

PROVIDUS pētnieku, Andri Šuvajevu: andris.suvajevs@providus.lv